

Beelden uit mijn kinderjaren

Anton Janse*

Herinneringen.

Medio december 1999 las ik uit de pagina economie van de krant, dat het contract was getekend voor de nieuwe containerterminal aan de Westerschelde.... Exit Kaloot.

Zo onder het uitzoeken van een interessant gruismonster, dat ik daar onlangs nog had verzameld, schieten allerlei herinneringen door het hoofd. Van een aantal voor mij nostalgische zaken wil ik op deze manier jullie deelgenoot maken.

Aan het einde van de grote vakantie van 1948 ging ik samen met mijn vader op de fiets van Alphen a/d Rijn, waar wij toen woonden, op pad naar Zeeland om fossielen te verzamelen. De eerste stop op deze reis was voor het pontje van Kralingse veer, oost van Rotterdam, om over te steken naar IJsselmonde. Dan een flinke ruk langs Dordt, de Moerdijkbrug over, om dan in de buurt van Zevenbergen de middagboterhammen te nuttigen, bevoeid met een fles melk, die bij de lokale melkboer was aangeschaft. Verder door de Wouwse plantage, de Kreekakdam over Zeeland in. In de buurt van Kapelle-Biezelinge een volgende pauze om verse appels bij een boomgaard te kopen en direct te consumeren. Eindpunt van de dag was Nieuwdorp waar tante Pie woonde en die door pa per briefkaart op de hoogte was gebracht van ons voorgenomen bezoek. Ik was best wel blij als de kerktoeren van het dorp in zicht kwam, Want voor een knaapje van nog geen tien jaar was het een hele onderneming. Nu realiseer ik mij, dat ik toen al heb leren afzien, hoewel mijn vader best wel bezorgd voor me was en regelmatig informeerde of het nog wel ging. Bij tante Pie mochten we in de bedstee slapen, ook weer een nieuw ongekend fenomeen voor mij.

De volgende dag, na het ontbijt, boterhammen mee voor onder de middag, Eindelijk dan op pad naar de Kaloot! Een kippenstukje fietsen na de inspanningen van de dag ervoor. De fiets stallen bij de laatste bewoonde plek achter de dijk. De stee van de gebroeders van 't Westeinde, oude baasjes met een observerende blik, in traditioneel Bevelands pak. Een paar honderd meter over een onverhard pad door de landerijen, de dijk op, uitzicht over de Schelde en de Kaloot. In mijn ogen een enorm schorren en slikken gebied, met droogvallende zandplaten ver weg bij het Sloe. Dit panorama zal ik nooit vergeten, aan de horizon het silhouet van Vlissingen, gedomineerd door de kranen van de Scheldewerf, iets naar het noorden de taps toelopende schoorstenen van de elektriciteitscentrale en op het water, tussen de andere schepen de witte contouren van de veerboot naar Breskens. Vanaf het schor klonk de melancholiek rollende roep van de wulp, van de Schelde het keffen van een zeehond, die nu en dan in de buurt van een boei opdook en zijn rustplaats verstoord zag door indringers.

Vanaf de Nol het strand op, dat al aardig begon af te kalven, het afgaande water volgen. Sommige blootgespoelde kleilaagjes van een oude wadafzetting zaten stijfvol met *Hydrobia*'s. Langs het strand naar het westen lopend, mooie fossielen oprapen, *Astarte incerta*, *Diplodonta*'s, een *Colus* en diverse Nassariussen. Al wandelend op de zandplaten aan de Sloezijde aangekomen, begon het spannend te worden, hier was de kans om grote klapstukken te vinden het gunstigst. *Neptunea*, *Voluta*, soms een *Cassidaria* en grote Pectens waren toch wel de krenten in de pap. Dit gebied van megaribbels en golfkuilen was daartoe mooi ontsloten.

Wanneer de laagwater kentering was geweest en de platen weer onderliepen, begon mijn vader zachtjes te drammen dat we terug moesten gaan. Wanneer de diepe krekken dicht onder de dijk volliepen, was de terugweg versperd en moest je een tij over op het volgende laagwater wachten. Dat was hem eens voor de oorlog overkomen toen hij nog als kweekschoolstudent met zijn broer daar vogels was wezen fotograferen. Terug bij de fiets informeerden de Westeindes "of et nog wat eweest was". Mijn vader vroeg of ze zelf nog iets leuks hadden gevonden en konden laten zien. De boot werd afgehouden met: "t is d'n laesten tied nie zo vee" Later heb ik begrepen dat het zelf notoire struiners waren en ze de mooie stukken voor een aardige duit aan liefhebbers van de hand deden. Na nog een dag ons geluk beproefd te hebben, werden de vondsten zorgvuldig in krantenpapier gerold en rammelvrij in aangespoelde blikken en potten verpakt. Het volgende reisdoel was een determinatie zitting bij de heer Brakman. We werden verwelkomd door mevrouw Brakman, evenals tante Pie in Zeeuwse dracht gekleed. Brakman zelf, in mijn ogen een indrukwekkende autoriteit, was evenals mijn vader schoolmeester. Met grote kennis van zaken doceerde hij zijn kunde op paleontologisch gebied van dat moment en wij luisterden leergierig naar zijn aanwijzingen en richtlijnen op schelpengebied.

Ritthem was het volgende doel. We moesten dan bij Rammetjes wezen zoals mijn vader zei. Na de oorlog was hij nog werkzaam geweest bij de Dienst droogmaking Walcheren. Bij het dijksluitingswerk daar had hij een aantal leuke zaken gevonden in het opgespoten zand. Het strandje van het sluitgat leverde veel klein materiaal op. Maar ook veel fraaie grote *Astarte*'s en een gave *Arcopagia crassa*, een geslaagd bezoek.

Op weg naar Domburg, het volgende fossielen dorado, eerst nog een bezoek brengen aan tante Marie in St. Laurens. Een authentiek Walchers boeltje, witgekalkt woonhuis, met leiboom aan de muur, zwartgeteerde schuur, daarachter een keu in het hok. Van tante Marie: "wa bin

joe een hrote joen eworden", kreeg ik een appel, een peer van de leiboom en een gulden. Zulke peren, aan de boom gerijpt, vind je niet meer, trouwens, de gulden was toen ook nog van zilver.

We hadden een klein legertentje bij ons, in de dump gekocht. Aan de voet van het duin de Manteling, bij de boer van hoeve "de Trommel" gevraagd of we hem achter de windsingel neer mochten zetten om daar, vlakbij een volgend spannend strand, te kunnen overnachten. Nadat het kampement was ingericht, kwam de boerin, in klederdacht, zelf eens poolshoogte nemen. "Bel, bel, mo julle daer in slaepe?" Waarschijnlijk waren we toen de eerste naoorlogse kampeers in die hoek, wanneer je nu omstreeks die tijd van het jaar daar gaat kijken, weet je dat je een hoop discipelen gemaakt hebt. Gelukkig komen ze niet allemaal om fossielen te zoeken, want dan werd de spoeling nog dunner. Boven op het duin van de ondergaande zon en de peer van tante Marie genoten, om de volgende ochtend fris de avonturen van het Domburgse strand te ondergaan.

We zijn in dit verhaal wel flink van de Kaloot afgedwaald, maar voor mij houdt het allemaal verband met elkaar en hoort het bij de "ruis" van mijn Kalootherinneringen. De kerstvakantie werd benut om de vondsten te bewerken en in de kollektie op te bergen, een goede traditie, vind ik nog steeds. Een jaar of tien hebben we dit excursiepatroon volgehouden, met onderbreking in 1953, het jaar van de ramp, toen schadeherstel toerisme in het Zeeuwse verhinderde.

Vooruitgang.

Na '53 veranderde het beeld van de Kaloot al. Rijdsdammen van honderden meters lang bepaalden het beeld. Landaanwinningswerken en oeverbescherming waren na de dure les van '53 het credo. Nederland werd krap, industrialisatie en werkgelegenheid hadden de hoogste prioriteit. De overheid stimuleerde zelfs ondernemende landgenoten om zich in den vreemde een nieuwe toekomst op te bouwen. De Kaloot is hieraan opgeofferd. Sloehaven en bedrijvenpark van deze "vooruitgang" bepalen nu het beeld. Nu is het laatste stukje Scheldestrand van de voormalige Kaloot aan de beurt. Wat blijft, zijn de herinneringen en een fraaie collectie, die nog steeds een warm plekje in mijn hart hebben.

Na de aanleg van het Sloegebied ben ik er vele jaren niet meer geweest. Tot een berichtje van Dick Hoeksema in een CB van 1979 mijn aandacht trok. Dat meldde dat op het strand van de voormalige Kaloot nog steeds leuke dingen te vinden waren. Geprikkeld door dit verhaal en mijn herinneringen heb ik een bezoek gebracht en nog vele malen nadien. De weidsheid die ik mij herinnerde was weg, maar leuke fossielenvondsten en een dag lekker luchten kon nog steeds. Binnenkort zal dat op deze plek tot het verleden behoren. Ik realiseer me dat over een periode

van meer dan 50 jaar de Kaloot beeld en sfeerbepalend is geweest voor hobby en recreatie in de ware zin des woords. Hopelijk kan ik nog een poosje nagenieten met de verzamelde gruismonsters, waarop ik zuinig moet worden!

**Anton Janse, G. v. Voornestraat 165, 3232 BE Brielle, tel. 0181-41 62 38*